

dielach oboch klasikov a už skôr vydanéj Čítanke marxistickej filozofie — miesto svojho určenia predovšetkým na pracovnom stole vysokoškolských študentov a nebude azda na škodu požiadať v tejto súvislosti nakladateľstvo Pravda, aby pri reedícii tohto ozaj osožného výberu textov

marxistickej teórie považovalo nad možnosťou jeho vydania v brožovanej úprave, ktorá by okrem ľahšej použiteľnosti snád dovolila aj väčšmi priblížiť cenu oboch zväzkov možnostiam študentského rozpočtu.

Juraj Suchý

ZAUJÍMAVÁ ČESKÁ FILOZOFICKÁ EDÍCIA

Ústav pro filosofii a sociologii ČSAV získal novú možnosť vydávať svoje práce. Má vlastnú tlačiareň s ofsetovým strojom Multilith, na ktorom sa dajú na naše pomery až v neuveriteľne krátkom čase, za niekoľko týždňov, ba až dní tlačíť knižné publikácie v desaťtisícovom i väčšom náklade. O výhodách takéhoto postupu netreba zvlášť hovoriť. Ide tu predovšetkým o veľkú pružnosť, s ktorou sa môžu vydávať práce pracovníkov ústavu. Z hľadiska pracovníkov Filozofického ústavu a vôbec všetkých ústavov SAV je to priam závideniahodná situácia, najmä keď uvážime, že práve teraz je Vydavateľstvo SAV schopné vydávať ich publikácie len s niekoľkoročným oneskorením (napríklad kniha autora tejto poznámky, *Humanistická iniciatíva Feuerbachovej filozofie*, napísaná z príležitosti 100. výročia Feuerbachovej smrti, ktoré pripadá na rok 1972, mala vyjsť v SAV až roku 1975!). Pravda, tieto publikácie pražského ústavu nevychádzajú vo veľkom náklade a nedostávajú sa do predaja, ale aj tak sú výhody tohto podujatia nesporné. Myšlienka, že výsledok niekoľkoročného úsilia zostane dlho, prípadne navždy ležať v zásuvke, je veľmi demoralizujúca.

Dostalo sa nám do ruky niekoľko publikácií tohto druhu. Sú to všetko práce Filozofickej sekcie ústavu. Medziodborový tím pre štúdium dejín českej filozofie tu vydáva ako svoju prvú publikáciu prvú časť (roky 1917—1921) práce Milady Rohanovej, *Soupis článků k vývoji českého marxistického myšlení*. 299 strán anotácie

(vrátane registra) poukazuje na bohatú marxistickú publikačnú činnosť v Čechách v rozpätí len piatich rokov z konca desiatych a počiatku dvadsiatych rokov nášho storočia. A v redakčnej poznámke sa hovorí, že je to stále len výber z marxistickej publikačnej činnosti z týchto rokov. Historik marxistického myslenia v Čechách tu získava neoceniteľnú pomôcku ku svojej práci.

Peter Horák vydáva svoju prepracovanú kandidátsku dizertáciu, *Studie z dějin historického pozitivismu*. Nie je to už práca z dejín českej, ale svetovej filozofie. Zaoberá sa, ako hovorí redakčná poznámka, „analýzou dvoch, na svoju dobu (19. storočie — T. M.) typických prístupov k dejinám, prístupu pozitivistického a tzv. historizmu“.

Ako historika filozofie, čiastočne aj slovenskej, nás zvlášť zaujala ďalšia, druhá publikácia Medziodborového tímu pre štúdium dejín českej filozofie, *Mistra Stanislava ze Znojma „De vero et falso“*. Je to prvá edícia dnes už len v piatich exemplároch zachovaného rukopisu Stanislava ze Znojma, známeho propagátora Wyclifovho učenia na pražskej univerzite, ktorý pravdepodobne získal pre toto učenie i svojho žiaka Jána Husa. Neskôr sa však obrátil proti Wyclifovi i Husovi. Prácu *De vero et falso* z každej stránky herodsky starostlivo pripravil Vilém Herold. Táto publikácia nás zaujala aj preto, že je prvou z pripravovanej série doteraz neuvyverejnených vzácnych rukopisov z dejín českej filozofie. V dohľadnom čase tu ma-

jú vyjsť tieto rukopisy: Tadeáš Hájek z Hájku, Lekárska dišputácia na pražskej univerzite (ed. Z. Horský), F. Bratránek, J. W. Goethes Urworte (ed. J. Loužil) a A. Smetana, Prednášky o nemeckej klasickej filozofii (ed. I. Michňáková). Plánuje sa vydanie textov B. Šmerala (ed. Z. Šolle).

Takto sa pružne dostávajú do rúk historikov českej filozofie rukopisy, ktoré by azda normálnou tlačou nikdy nevyšli. Aj Filozofický ústav SAV začal kedysi s edí-

ciou Pramene, v ktorej chcel bežným spôsobom uverejňovať rukopisy z dejín slovenskej filozofie. Edícia biedne živorí, predovšetkým pre nedostatok tlačiarenskej kapacity. Pritom aké množstvo rukopisov z tohto odboru, aj cenných, leží sotva prístupné po archívoch a knižniciach!

Preto môžeme našim českým kolegom len úprimne blahopriať k ich veľkým možnostiam a pokúšať sa získať takéto možnosti aj pre seba.

T. Münz

EVOLÚCIA AKO AUTOREGULÁCIA

O vzrastajúcom trende potreby hlbšieho preskúmania a precizovania najvšeobecnejších filozofických kategórií svedčí v súčasnosti, okrem iného, aj neobyčajne intenzívny záujem filozofov o výsledky exaktných vied, o možnosti ich všestrannejšieho využitia pre konkretizáciu obsahu filozofických pojmov.

Nevyhnutnosť kooperácie filozofie s partiálnymi vedami je jedným z nesporných predpokladov existencie a rozvoja filozofie vôbec a materialistickej filozofie zvlášť. Žiaľ, nie sú však ojedinelé prípady, keď je výsledkom tejto spolupráce jednostranná generalizácia poznatkov špeciálnych vied, alebo keď niektoré vedecké disciplíny prílišným „filozofovaním“ nadobudnú špekulatívny charakter. O to je potrebnšie a cennejšie — tak pre filozofiu, ako aj pre jednotlivé vedy — seriózne úsilie o syntetizáciu čiastkových poznatkov na filozofickej rovine bez rizika mechanickej synchronizácie.

V najnovšej filozofickej produkcii je úspešným dokladom plodnej spolupráce filozofie a čiastkovej vedy — konkrétne biológie — kniha F. Čížka a D. Hordáňovej *Evolution als Selbstregulation*, (VEB Gustav Fischer Verlag, Jena 1971, 316 s.), skúmajúca jednu z kľúčových otázok tak filozofie, ako aj teoretickej biológie — otázku evolúcie. Práca svojou te-

matikou nadväzuje na predchádzajúcu publikáciu autorov, ktorá vyšla pod názvom *Přírodní výběr jako hlavní faktor evoluce* (Academia, Praha 1966), avšak v recenzovanej knihe je výraznejší presun smerom k hlbšej analýze biologického mechanizmu evolúcie — predovšetkým na populačne druhej úrovni, k všeobecnejším filozoficko-metodologickým aspektom skúmania týchto vývinových procesov, k možnosti ich interpretácie pomocou pojmového aparátu kybernetiky a moderných matematických postupov. Je nevyhnutné hneď zdôrazniť, že tento presun záujmu prináša okrem širšieho rozpracovania niektorých základných myšlienok, nastoľovaných už v predchádzajúcich štúdiách jedného z autorov¹, nové cenné impulzy k prehĺbeniu dialektickomaterialistickej koncepcie vývoja, jeho zákonitostí a evolučnej charakteristiky života.

Marxistické chápanie evolúcie, v zmysle rozsahu a foriem variability ako neohraničiteľnej a neobmedziteľnej, vyhyba sa jednostrannému favorizovaniu niektorých

¹ Pozri ČÍŽEK, F.: Filozofické otázky teórie druhu, ČSAV, Praha 1963; ČÍŽEK, F.: Univerzálnosť a nerovnocennosť druhů, Biológia, 9, 1960; ČÍŽEK, F.: Materiální substrát života a přenos dědičné informace, Sb. Filozofické problémy moderní biologie, Praha 1963 a iné.